

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 24685/2023
04.06.2025. године
Београд

ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Јелена Тијанић, адвокат из ..., против туженог „Сарпех“ ДОО Индустрија меса Врбас, из Врбаса, кога заступа дипломирани правник са положеним правосудним испитом, запослен код туженог, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 783/23 од 25.05.2023. године, у седници одржаној 04.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 783/23 од 25.05.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врбасу П 1735/20 од 06.12.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцима на име накнаде штете – измакле користи исплати и то: тужиоцу АА износ од 1.610.853,71 динар, тужиоцу ББ износ од 1.846.407,27 динара и тужиоцу ВВ износ од 3.573.988,54 динара, све са законском затезном каматом од 01.11.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 653.827,08 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 783/23 од 25.05.2023. године, усвојена је жалба туженог, преиначена првостепена пресуда у делу одлуке о главном захтеву тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се обавезе тужени да им на име накнаде материјалне штете у виду измакле користи исплати и то: тужиоцу АА износ од 1.610.853,71 динар, тужиоцу ББ износ од 1.846.407,27 динара и тужиоцу ВВ износ од 3.573.988,54 динара, све са законском затезном каматом од 01.11.2020. године до исплате, као и у делу одлуке о трошковима поступка тако што су

обавезани тужиоци да туженом солидарно надокнаде трошкове парничног поступка у износу од 109.749,2 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 10/23) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1 у вези чланова 231., 383. и 394. и 314. ЗПП, на коју се неосновано указује ревизијом. Нема преклузије уколико се странка која се позива на нов доказ учини вероватним да без своје кривице није могла да изнесе, односно предложи на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу ако припремно није одржано, а овде је тужени тек по доношењу и пријему одлуке другостепеног органа управе могао да се позове на тај доказ и достави га суду, који га је у таквој ситуацији правилно узео у основ чињеничне грађе, а што је другостепени суд имао у виду приликом доношења своје одлуке.

Према утврђеном чињеничном стању, између непарничара ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село, чији су тужиоци чланови, и туженог постојао је спор о томе ко је од њих власник већег броја парцела. Задруга је од туженог тражила враћање тог земљишта, тврдећи да је реч о задружној својини, након чега је покренула поступак пред општинском управом Врбас. Почетком 2012. године, чланови задруге су ушли у посед земљишта и почели су да изводе пољопривредне радове, у вези са чиме је и Полицијска станица Врбас је 22.03.2012. године изашла на локацију парцеле број ... на првом реону пољопривредног земљишта у КО Савино Село, потес „Шовљански крај“ која је такође била предмет спора. Ради привременог решавања настале ситуације, до окончања управног поступка по захтеву задруге за враћање земљишта. постигнут је договор да се организује заједничка производња између задругара као физичких лица и туженог. Сагласно постигнутом договору, између тужилаца као физичких лица - носилаца индивидуалних регистрованих пољопривредних газдинства, а не као чланова задруге, и овде туженог закључени су 04.12.2012. године појединачни уговори о заједничкој производњи кукуруза исте садржине ради обраде површине од око 110 хектара. Конкретно закључени су: са тужиоцем АА уговор бр. ..., са тужиоцем ББ уговор бр. ... и са тужиоцем ВВ уговор бр ... чији су предмети земљишта у површинама и на парцелама КО Косанчић (ближе наведеним у члану 1. сваког од уговора), којима су уредили међусобне односе поводом заснивања и остваривања заједничке производње кукуруза у производној 2013. години (и наредних година) све до доношења коначног решења у управном поступку који се води по предлогу ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село, ради повраћаја парцела побројаних у члану 5. уговора (кат. парцеле бројеви од ... до ..., КО Савино Село).

Уговорачи су се даље споразумели да тужени као први учесник заједничке производње - корисник наведеног пољопривредног земљишта, а сваки од тужилаца тужиоци као други учесник - носилац и организатор заједничке производње обавезују да организују производњу кукуруза применом савремене технологије производње; изврше комплетна улагања репроматеријала неопходних за производњу (семе, хемијска средства за заштиту, као и нафту) и да сопственом механизацијом и ангажовањем својих радника изврше обраду земљишта тако да би се све агротехничке мере обавиле благовремено и у оптималним роковима. Према уговору, тужени улаже пољопривредно земљиште чији је корисник и обезбеђује минерално ђубриво. Уговорне стране су се сагласиле да је вредност улога туженог 50 евра по хектару пољопривредног земљишта. Уговорено је да ће добит из заједничке производње, уговорне стране поделити сразмерно вредности улога у заједничкој производњи, а коначни обрачун заједничке производње и утврђивање заједнички остварене добити уредиће заједнички, на основу детаљно уређених калкулација улагања и трошкова производње (члан 3.). Уговор ће се сматрати аутоматски раскинутим, са свим законским последицама, у случају да тужиоци, ОЗЗ „Агромикс“, задругари, кооперанти задруге или трећа лица буду узнемиравала или одузимала државину туженог на кат. парцелама од бр ... до ... КО Савино Село, или било којој другој имовини туженог (члан 5. став 2.).

У пољопривредној 2013. години, предметни уговори су реализовани у целости тако што су тужиоци организовали производњу меркантилног кукуруза, сачињени су обрачуни заједничке производње на дан 31.10.2013. године, те подељена добит. У обрачунима је као улог туженог за пољопривредно земљиште наведено 50 евра по хектару, те су наведени појединачно сви трошкови и укупна улагања, остварена добит, те удели у добити. Након 2013. године, тужиоци су се писмено и усмено обратили туженом ради наставка заједничке производње за наредну годину, јер наведени управни поступак још није био окончан, а тужени је потом задругарима ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село понудио да се производња усева организује на мањој површини од предвиђених 110 ха, односно на 50 ха, на шта задругари нису пристали. У међувремену је над дужником ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село отворен стечајни поступак због лошег пословања и блокаде текућег рачуна. Из наведеног разлога, тужени је потом одбио да настави заједничку производњу са тужиоцима, сматрајући да ће у поступку стечаја задруга престати да постоји.

Након тога, у наредним годинама (2014., 2015., 2016., 2017., 2018. и 2019.) тужиоци нису могли да остваре добит коју су очекивали до окончања поступка за враћање земљишта задрузи како је то било уговорено закљученим уговорима из 2012. године, а на предметном земљишту тужени је самостално организовао производњу. Право на накнаду штете у виду изгубљене добити тужиоци су остварили у односу на туженог у правноснажно окончаним поступцима пред првостепеним судом (П 829/15, П 278/17, П 279/17 и П 1114/19). Тужиоци су туженом упутили захтев ради договора око заједничке реализације закључених појединачних уговора о заједничкој производњи, уз позив туженом да као уговорна страна испуни своје обавезе на начин предвиђен уговором. Дописом од 04.08.2020. године, тужени се изјаснио да на његовој страни не постоји воља, нити намера за организовањем даље заједничке производње, као и да су уговори једнострано раскинути од стране туженог слањем појединачног

дописа тужиоцима. ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село у стечају је поново у регистру АПП регистрован као активно правно лице.

Решењем општинске управе Врбас бр. 461-1/2005-IV/05 од 13.06.2019. године, одбијен је захтев ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село за враћање задружне имовине пољопривредног земљишта у укупној површини од 200 ха 79 а 88 м² КО Савино Село односно захтев за враћање задружне имовине – пољопривредног земљишта у укупној површини од 158 ха 60 а 04 м² од садашњег власника – овде туженог “Сарпех” ДОО Врбас (што се односило, између осталог, и на више кат. парцела које се воде под понављајућим бр ... и ...) или исплату новчане противвредности предметне имовине у износу од 1.759.275,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате за случај да не може да врати предметно земљиште у облику у коме му је пренето без накнаде. Решењем Министарства финансија РС 07 бр. 46-00-00108/2005 од 25.12.2019. године одбијена је жалба задруге и потврђено првостепено решење. По пријему другостепеног решења (27.02.2020. године), задруга је покренула управни спор подношењем тужбе Управном суду дана 27.02.2020. године, који још увек није окончан.

Како су се налаз и мишљење судских вештака које су парничне странке ангажовале међусобно разликовали, а нису могли да се усагласе, вештачењем преко Пољопривредног факултета Универзитета у Београду утврђена је висина изгубљене добити тужилаца у пољопривредној 2020. години у две варијанте и то у првој варијанти имајући у виду улог туженог у износу од 50 евра/ ха и у другој варијанти имајући у виду улог туженог од 50 евра/ха и трошкове за вештачко ђубриво. Како парничне странке нису имале примедбе на налаз и мишљење вештака Пољопривредног факултета – Универзитета у Београду, првостепени суд је прихватио другу варијанту овог налаза и мишљења, у складу са којом је опредељен тужбени захтев поднеском тужилаца од 03.09.2022. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је у целости усвојио тужбени захтев тужилаца, с позивом на чланове 17. став 1., 26., 75., 99., 124., 133., 148., 154., 155., 180. став 3., 189. ставови 1. и 3. и 266. Закона о облигационим односима. Према ставу тог суда, управни поступак поводом враћања права својине на предметном земљишту по захтеву ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село још увек није окончан, при чему задруга и даље постоји као активно правно лице и раније покренути стечајни поступак није био основ за раскид уговора. Стога тужиоци као савесна уговорна страна која је тражила од туженог као друге уговорне стране да се настави заједничка производња на предметном земљишту имају право на накнаду штете због неиспуњења уговора од стране туженог, због чега им је проузроковао штету, чија висина је утврђена на дан 01.11.2019. године (као изузетк од правила из члана 189. ЗОО) вештачењем преко вештака пољопривредне струке (друга варијанта).

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев као неоснован, сматрајући да је заснована на погрешној примени материјалног права, с позивом на члан 74. став 1. Закона о облигационим односима. Према ставу тог суда тужбени захтев је неоснован, јер су доношењем другостепеног решења од 25.12.2019. године, чиме је постало коначно првостепено решење, предметни уговори раскинути

тако да нису више на снази, па тужиоци неосновано потражују измаклу корист за производну 2019./2020. годину, а за одлуку у овој правној ствари није од значаја чињеница што до окончања поступка пред првостепеним судом није завршен управни спор који је покренут ради поништаја наведеног другостепеног решења, нити какав ће бити његов исход.

По оцени Врховног суда, другостепена одлука је заснована на правилној примени материјалног права.

Према одредби члана 74. став 1. Закона о облигационим односима - ЗОО, уговор је закључен под условом ако његов настанак или престанак зависи од неизвесне чињенице (став 1.), а ако је уговор закључен под раскидним условом, уговор престаје да важи кад се услов испуни (став 3.).

У конкретном случају, предмет тужбеног захтева је накнада штете у виду изгубљене добити за производну 2019/2020 годину, коју су тужиоци, према њиховим тврдњама, претрпели услед неиспуњења уговорних обавеза од стране туженог преузетих појединачно закљученим уговорима о заједничкој производњи кукуруза од 04.12.2012. године са сваким од тужилаца (за земљиште ближе наведено у тим уговорима).

Према утврђеном чињеничном стању, ови уговори су закључени, као израз сагласности воља уговорних страна, ради уређења њихових међусобних односе поводом заснивања и остваривања заједничке производње кукуруза у производној 2013. години (и наредних година) све све до доношења коначног решења у управном поступку који се води по предлогу ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село, ради повраћаја парцела побројаних у члану 5. уговора (кат. парцеле бројеви од ... до ..., КО Савино Село, потес „Шовљански крај“ поседовни лист бр ...), и то без обзира на парцеле које су биле предмет сваког од уговора закљученог са тужиоцима. Очигледно је да су уговарачи за закључење оваквих уговора имали обострани економски интерес.

Код изнетог, предметни уговори су, у смислу цитиране одредбе члана 74. став 3. Закона о облигационим односима, закључени под раскидним условом (члан 1. уговора), у погледу чега међу парничним странкама нема спора. Спорно је да ли је наступио раскидни услов или не. Правилно је становиште другостепеног суда да је доношењем решења општинске управе Врбас бр. 461-1/2005-IV/05 од 13.06.2019. године којим је одбијен захтев ОЗЗ „Агромикс“ Савино Село у односу на овде туженог као власника земљишта за враћање задружне имовине - пољопривредног земљишта у укупној површини од 200 ха 79 а 88 м² КО Савино Село односно захтев за враћање задружне имовине – пољопривредног земљишта у укупној површини од 158 ха 60 а 04 м² (међу којима су и парцеле побројане у члану 5. уговора закључених између странака) или исплату новчане противвредности предметне имовине у износу од 1.759.275,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате за случај да не може да врати предметно земљиште у облику у коме му је пренето без накнаде и доношењем решења Министарства финансија РС 07 бр. 46-00-00108/2005 од 25.12.2019. године којим је одбијена жалба задруге и потврђено првостепено решење, а које је уручено задрузи 27.02.2020. године, испунио раскидни услов под којим су

уговори закључени, тако да су уговори престали да важе да важе (члан 74. став 3. ЗОО).

Супротно наводима ревизије, правилно је другостепени суд закључио да је без утицаја на другачију одлуку чињеница да је по пријему другостепеног решења задруга покренула управни спор подношењем тужбе Управном суду дана 27.02.2020. године, који још увек није окончан, јер се раскидни услов није односио на окончање управног спора, већ окончање управног поступка. Без утицаја је на другачију одлуку то што је раскидни услов испуњен у току агроекономске године 2019/2020 (која траје од 01. новембра текуће до 31. октобра наредне године) према Правилнику о условима и поступку давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта. Ово стога што предмет спора није накнада стварне штете у виду улагања тужилаца набавку семена, припрему земљишта за извођење пољопривредних радова и др., већ накнада штете у виду изгубљене добити коју су по редовном току тужиоци очекивали коју применом правила о терету доказивања из члана 231. ЗПП нису доказали за 2019/2020 годину.

Из наведених разлога, одлучено је као у изреци, применом члана 414. став 1ПП.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић